

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

محقق الله تعالى ایقا ایدنلر { معصیتلردن صاقینانلر } و دائما مُحسِن اولانلر
{ عمللرینی گوزل یاپانلر } ایله برابردر. ﴿ نخل سوره سی ؛ آیت ۱۲۸ ﴾

پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بویورمشلردیر که؛

مُحْسِن ایچون اوچ علامت واردر یعنی اوچ شی کیشی نك عمللرینك گوزل اولدیغنی
گوستریر؛ { ۱ } الله طاعتده عجله ایتمه سی { ۲ } اللهك حرام قیلدیغنی شیلردن قاچینماسی
{ ۳ } کندیسنه کوتولك ایدنه ابی لك ایتمه سی

﴿ روح البیان ج؛ ۵ ص؛ ۱۰۱ ﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى الثَّمَلَةِ

لِي خُجِرَهَا وَحَتَّى الْخُوتِ لِيَصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ

محقق الله تعالى وملكلی و یوواصلنده که قارینجه (دن) و { دگزده که }
بالیغه (وارینجایه قادار) سموات وارض اهلی انسانلره خیر اوگرتنه صلات
{ الله تعالى رحمت، ملکلر استغفار دیگرلریده دعا } ایدلرر.

﴿ تاج ؛ ج ۱؛ ص ۶۴ ﴾

إِنَّ مَذَاكِرَةَ الْعِلْمِ سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ إِحْتِاءِ اللَّيْلَةِ

محقق بر ساعت علم مذاکره سی گیجه بی احیا (عبادتله گچیرمک) دن دها خیرلیدر.

﴿ روح البیان ج/ ۷ ص : ۴۵۵ ﴾

اولادلرما بو علملری اوقومق ایسته یز بر کیمسه دائما ؛ "بن الله رضاسی

ایچون اوقویاجغم. اوقودقلربی ده امت محمدك اولادنه اوگر تجگم. بو صورتله

باطاغه دوشمش انسانلری قورتارماغه چالیشاجغم " دیه دوشونمه لی

وغایه سی هب بویله اولمالیدر. زیرا انبیاء میراثی اولان

بو علم دنیوی غایه لر ایچون اوقونماز.

﴿ ضیا صنونفور اوغلی نك نوظلری صحیفه : ۴۰ ﴾

حدیث شریف: قَبِدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ

معنای: علمی یازمق {صورتی} ایله باغلايک. {فیض القدر ج: ۴ ص: ۵۳۰۴}

❖ علم نحوک تعریفی: وَهُوَ عِلْمٌ يُعْرِفُ بِهِ أَحْوَالَ الْكَلِمَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِنْ حَيْثُ الْأَعْرَابِ وَالْبِنَاءِ.

* اعراب و بنا جهتدن عربجه کلمه لرك حاللری کنديسيله بيلين برعلمدر.

❖ علم نحوک موضوعی: وَهُوَ الْكَلِمَةُ الْعَرَبِيَّةُ الْوَاقِعَةُ فِي الْكَلَامِ * کلامده واقع اولان عربجه کلمه لردر.

❖ علم نحوک غایه سی: الْأَخْيَرُ أَرْزُ عَنِ الْخَطِّ فِي الْأَعْرَابِ وَالْبِنَاءِ * اعراب و بناده کی خطادان قاجنمقدر.

❖ علم نحوک واضعی: حضرت علی کرم الله وجهه نك امری ليله ابو أسود المذؤلی حضرتلرلدر.

{مطالع الصعودص؛ ۱۹۳}

❖ کافیه، ایکنجی بابدن مفرد مذکر اولوب مفرد مونث دگلدر. اصلی کَافٍ در. ایکنجی بابدن گلدیکنه دلیل

فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ "اولره قارشى الله سگا كان در". آیت کریمه سیدر {بقره سوره سی ص/ ۲۰ آیت؛ ۱۳۷}

❖ کافیه نك صوتنده کی "تا" مونث تاسی اولمایب و صفتندن اسميته نقل "تا" سیدر.

یعنی کافیه کافی گلیجی معناسنه وصف دگل، کتابک اسمی در.

❖ کافیه نك مصنفی: شیخ ابن حاجب حضرتلرلدر. اسمی؛ عثمان بن عمرو ابن ابی بکر المالکی در.

هجری؛ ۵۷۰ میلادی؛ ۱۱۷۴ سنه سنده مصرک آتئا کوینده دنياه گلمشدر.

باباسی مصر ملکى عزالدینک پرده جیسی ایدی، بو سبيله پرده جی نك اوغلی معناسنه ابن حاجب

دیه مشهور اولمشدر. عمری نك صوتونه دوغری إسکندریه یه گلمش و اوره ده هجری؛ ۶۴۶

میلادی؛ ۱۲۴۸ سنه سنده وفات ایتمشدر. {وفایات الاعیان ج / ۳ ص / ۲۴۸}

❖ شرحی اولان ملا جامی {فوائد ضیالیه} نك مصنفی؛ عبدالرحمن بن احمد بن محمد الشرازی در.

ملا جامی دیه مشهور در. هجری؛ ۸۱۷ میلادی؛ ۱۴۱۴ سنه سنده خراسانک "جام" قصبه سنده دنياه گلمش،

دها صوگرا هرته یرلشمش و اورا ده هجری؛ ۸۹۸ میلادی؛ ۱۴۹۲ سنه سنده وفات ایتمشدر.

{معجم المؤلفین ج / ۵ ص / ۱۲۲}

❖ مصنفلرک کتابلرنک اولکنده یدی شیئی ذکر ایتلمری عادت شریفه لرندنلرکه؛ بونلری یاا کتابا،

یاا لفظا و یاا قلبا و یاخود ده ا هم کتابا حمده لفظا و قلبا ذکر ایلرلر.

بونلرک اوچنی واجب دردن جائر گورمشلر. ❖ واجب اولانلر؛ * بسمله * حمده * صلوه

❖ جائر اولانلر * اسم کتاب * فن کتاب * تعداد فصل * تبیین غرض در {مستغز الشروح ص: ۴۴}

س: ابن حاجب حضرتلری کتابنه نه دن حمده و صلوه یی یازمادی؟

ج: مصنف بوکتابک کندی کتابی اولماسی حیثیتندن، دیگر عالملرک کتابی کیی اولمادیغنی دوشونه رک نفسنی

قیرمق ایچون یازمادی. یازمادنده حمده و صلوه یی گنیمه سی جائر اولدیغندن مطلق ترک ایتدیگی آگلاشیلماز.

❖ کلمه؛ لَفْظٌ وَضِعٌ لِمَعْنَى مُفْرَدٍ ❖ مفرد معناه قونولان لفظدر.

کلمه وکلام، معناری نپسرده یارالامق کی تأثیر ایندیگندن یارالامق معنانه اولان کَلَمٌ مصغرندن مشتقدر لر دینلدی.

نه کیم؛ رَحْبُ الْقَضَاءِ مِنَ الْأَعْدَاءِ حَقِيقَةٌ ❖ سَمُّ الْحَيَاطِ مَعَ الْأَحْبَابِ مَيْلَانٌ.

جِرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا الْيَبَامُ ❖ وَلَا يَلْتَأَمُ مَا جَرَحَ اللِّسَانُ.

❖ فضانک گنیشلگی دوشمانلر {بوزون} دن دادر. ایگنه نک دلیگی دوستلره برابر میداندر. سونگی یارالری

ایله شیر. {فقط} دیک آچدیغی یارالر ایله شیر. رَحْبٌ؛ گنیش، رَحْبٌ؛ گنیشک معنانه در.

بو شعرده حضرت علی الفدیجی؛ کلمه وکلامک بعض تأثیرندن جَرَحَ ایله تعبیر ایندی.

لفظ لغته؛ آتی معنانه در. اصطلاحده؛ مَا يَتَلَفَّظُ بِهِ الْإِنْسَانُ حَقِيقَةٌ أَوْ حُكْمًا مُهْمَلًا كَانَ أَوْ مَوْضُوعًا مُفْرَدًا كَانَ أَوْ مُرَكَّبًا.

❖ ایستر مهمل ایستر موضوع اولسون ایستر مفرد ایستر مرکب اولسون حقیقه ویا حکما انسانک تلفظ ایندیگی شیر.

« حقیقی لفظ: زَيْدٌ وَضَرَبَ کی ایشتلان ویا زیلان لفظدر. حکمی لفظ: «ضَرِبَ» کلمه سنک تحتله کی آنت کی ایشیلیمه

ویازلمیان لفظدر. مهمل: بر معنا یه قونولیان لفظدر دیز کی موضوع: بر معناه قونولان لفظدر زَيْدٌ کی.

نوط؛ محرف لر، مَلَكْرَدَنْ وَجَنْزَرَدَنْ دویولان کلمه لر حقیقه لفظدر. چونکه انسان بعضی زمانلره بولری تلفظ ایدر.

وضع؛ لغته؛ بر بره برشی قویق در. اصطلاحده؛ تَخْصِيصُ شَيْءٍ بِشَيْءٍ بِحَيْثُ مَقَى أُطْلِقَ أَوْ أَحْسِنَ الشَّيْءُ الْأَوَّلُ

لَهُمْ جِنَّةُ الشَّيْءِ الثَّانِي ❖ بریحی سی اطلاق ایندیگی {قوللانیغی} ویا جیس ایندیگی {گورولدیغی} زمان

کندیسنن ایکنجیسی آگلاشلماسی حیثیتدن بر شی بر شیبه تخصیص ایتمکدر. مثلا؛ قَلَمٌ کلمه سنک بازی یازان آله وضعی کی.

نوط؛ لِمَعْنَى مَفْعُولٍ به در. چونکه لام تحلیل ایچون دگل، صله در. یعنی فعلی مفعوله باغلامق ایچوندر.

معنا؛ مَا يُقْصَدُ بِشَيْءٍ ❖ بر شی ایله قصد اولوناندر. مثلا؛ رَجُلٌ کلمه سی ایله عاقل بالغ بر ارکک قصد اولونماسی کی.

مفرد؛ یا ا معنی کلمه سنن دن صفت اولوب مجرور در. بو تقدیره معناسی؛ لَفْظُكَ جَزْئِي كُنْدِي جَزْئِيه دلالت ایتمه یه معنادر.

مثلا؛ انسانک معناسی اولان حیوان ناطق کی. «إِن» - حیوانه «سان» - ناطقه دلالت ایتمه دیگی ایچون انسانک معناسی اولان

«حیوان ناطق» مفرد بر معنادر. ویا؛ لَفْظٌ کلمه سنن دن صفت اولوب مرفوع در. بو تقدیره معناسی؛ کندیسنن

بر جزء معناسنک جزئی اوزرینه دلالت ایتمه یه لفظدر. مثلا؛ حیوان ناطق معنانه اولان إلسَانٌ کی

«إِن» - حیوانه «سان» - ناطقه دلالت ایتمه دیگی ایچون انسان مفرد بر لفظدر.

س؛ مفرد فاج شی مقابله قوللایلر؟ ج؛ بش شی مقابله قوللایلر؛ تنبیه جمع، مضاف، جمله، مرکب.

بوراده مرکب مقابله قوللایلمشدر.

س؛ کلمه فاج قسمدر؟ ج؛ اوج قسمدر؛ اسم، فعل و حرف. چونکه کلمه یا کندی نفسنده بر معنا اوزه رینه

دلالت ایدر ویا کندی نفسنده بر معنا اوزرینه دلالت ایتمز. ایکنجیسی حرف در. برنجیسله یا اوج زماندن برینه یاقین اولور

ویا اوج زماندن برینه یاقین اولماز. ایکنجیسی {یاقین اولیان} اسم در. برنجیسی {یاقین اولان} فعل در.

بو تقسیمات ایله اسم، فعل و حرف دن هر برلرینک تعریفی ییلندی.

❖ کلام لغته؛ ایستر آز اولسون ایستر جوق اولسون کندهسه قونوشولان سوزدر.

اصطلاحده؛ مَا لَمْ يَمُنْ كَلِمَتَيْنِ بِالْإِسْنَادِ ❖ اسناد ایله ایکی کلمه یی تضمن ایند لفظدر. قَامٌ زَيْدٌ قَائِمٌ کی.

«تعریفه کی «ما»، مفردات، مهملات، مرکبات کلامیه و مرکبات غیر کلامیه یه شاملدر.

« لَمْ يَمُنْ كَلِمَتَيْنِ » قیدی ایله مفردات و مهملات چقدی. « لَمْ يَمُنْ »؛ مشتمل اولدی - ایچینه آلدی، قاپلادی دیکدر.

« بِالْإِسْنَادِ » قیدی ایله مرکبات غیر کلامیه چقدی. ساده جه مرکبات کلامیه قالدی.

صحیفہ: ۳ ❖ اسناد: نِسْبَةُ إِخْدَى الْكَلِمَتَيْنِ حَقِيقَةٌ أَوْ حُكْمًا إِلَى الْأُخْرَى بِحَيْثُ يُفِيدُ الْمُخَاطَبَ لِأَيَّةٍ تَامَّةٍ

بَصِحَ السُّكُوتُ عَلَيْهَا ❖ مخاطبہ، اوزہ رہنے سکوت صحیح اولان تام بر فائدہ بی افادہ ایتہ سی حیثیتہ

حقیقہ رہا حکما ایکی کلمہ دن برین دگریہ نسبت ایتمکدر.

س؛ مرکبات لاج قسملر؟ ج؛ ۲ قسملر {۱} مرکبات کلامیہ {۲} مرکبات غیر کلامیہ

مرکبات کلامیہ؛ قَامَ زَيْدٌ وَزَيْدٌ قَائِمٌ کی در. مرکبات غیر کلامیہ ایسہ بشلر؛ ترکیب تعدادی؛ أَحَدٌ عَشْرٌ کی
ترکیب صوتی سیویہ کی. ترکیب اضالی؛ غُلَامٌ زَيْدٌ کی. ترکیب توصیفی؛ زَيْدٌ الْعَالِمُ کی. ترکیب مزجی؛ بَقْلُكَ کی
❖ کلام انجمنی یا! زَيْدٌ قَائِمٌ کی بری مسند دیگری مسند الیہ اولان ایکی اسمدن رہا! قَامَ زَيْدٌ کی براسم و بر فعلدن اولور.

س؛ "بازید" بر حرف بر اسمدن میدانه گلن کلام دگلمی در؟

ج؛ "بازید" بر حرف بر اسمدن دگل، ہمز بر فعل و بر اسم (مقتَرِ ادْعُو و فاعلی اولان انا) دن میدانه گلن کلامدر.

س؛ کلام ایلہ جملہ آراستہ نہ فرق وارد؟ ج؛ صاحب المفصل و صاحب الثباب کی بعضی عاملرہ گورہ؛ ہونلر مترادف

لفظلر در. یعنی ہر جملہ کلامدر. ہر کلامدہ جملہ در. فقط صاحب المعنی کی بعض عاملرہ گورہ؛ کلام جملہ دن

دعا خصوصی در. ہر کلام جملہ در. فقط ہر جملہ کلام دگلدر. ہر عاملرہ گورہ کلامک تعریفندہ کی اسناد بذاتہ مقصود

اولقلہ قبلہلر. مثلاً؛ زَيْدٌ أَبُو قَائِمٌ جملہ سنہ؛ غیر واقع اولان "أَبُو قَائِمٌ" جملہ در. فقط آراستہ کی اسناد بذاتہ مقصود اولماب

جملہ سی نک زیدہ اسنادی مقصود اولدیغی ایچون کلام دگلدر.

❖ اسم؛ مَادَلٌ عَلَيَّ مَعْنَى لِي نَفْسِهِ غَيْرِ مُقْتَرِنٍ بِأَحَدٍ الْأَوْتَمَةِ الثَّلَاثَةِ ❖ اوج زماندن برہنہ باقین اولماب،

کندی نفسندہ اولان بر معنا اوزرہنہ دلالت ایدن کلمہ در. زید، قلم، دفتر کی.

لوط؛ اسماء العال لہ فعل معناستہ اولسہ لردہ اسمک تعریفندہ داخلدرلر. ❖ عَسَى وَكَأَنَّ کی قولتیلش اعتباری ایلہ زماندن

صوبولش اولان فعل لہ ایسہ اصل وضع اعتباری ایلہ زمانہ باقین اولدقلری ایچون اسمک تعریفندہ گورمزلر.

❖ اسمک محاصہ لردن بعضیسی؛ لام تعریفک داخل اولماسی؛ الرجل کی. جَرَّكَ داخل اولماسی؛ بزید کی.

توینک داخل اولماسی؛ زید کی. مسند الیہ اولماسی؛ فاعل و مبتدا کی. مضاف اولماسی؛ غُلَامٌ زَيْدٌ دہ "غلام" کی.

❖ خاصہ؛ مَا يَتَّصِفُ بِشَيْءٍ وَلَا يُوجَدُ فِي غَيْرِهِ ❖ بر شیتہ مخصوص اولوب غیرسندہ ہولونمیاندر.

❖ اسم، معرب اولور مبنی اولور ❖ معرب؛ الْمُرْكَبُ الَّذِي لَمْ يُشْبِهْ مَبْنِي الْأَصْلِ ❖ مبنی اصلہ بگزہ مہ بن مرکبلر.

❖ مرکب؛ عاملی کنڈیسیلہ تحقق ایدن ترکیب ایلہ بر اسمک غیرسیلہ برابر اولماسلر. مثلاً؛ ضَرْبٌ زَيْدٌ "دہ کی زید،

ضَرْبٌ اولان عامل ایلہ برابر ترکیب ایدیب مبنی اصلہ بگزہ مہ دیگی ایچون معربدر. "قَامَ هُوَ لَا" دہ کی هُوَ لَا،

ہر نہ قادر قام" اولان عامل ایلہ ترکیب ایتسہ دہ مبنی اصلدن اولان حرفہ بگزہ دیگی ایچون مبنی در.

س؛ الف، با، تا، زید، عمرو، بکر کی تک تک صابیلان { ترکیبندہ واقع اولیان } اسملر معرب می در؟ مبنی می در؟

ج؛ مصنف حضرتلرنہ گورہ؛ ترکیبندہ واقع اولہ دقلری ایچون مبنی درلر. عَلَانَهُ زِعْمَرِي حضرتلرنہ گورہ؛

مبنی اصلہ بگزہ مہ دقلری و ترکیبندہ واقع اولدقلری زمان اعرابی قبول ایتدیکلری ایچون معربدرلر.

معربک حکمی؛ عامللرک دگیشمہ سیلہ لفظا ویا تقدیرا آخرینک دگیشمہ سیلر. لفظا دگیشمہگنہ مثال؛ جَاءَنِي زَيْدٌ،

رَأَيْتُ زَيْدًا، مَرَرْتُ بِزَيْدٍ. تقدیرا دگیشمہگنہ مثال؛ جَاءَنِي فَيْقٌ، رَأَيْتُ فَيْقًا، مَرَرْتُ بِفَيْقٍ. بورادہ "زید" ایلہ "فقی" عامللری

ایلہ برابر گلدیگی ایچون معربدر و عامللرک دگیشمہ سیلہ "زید" ک آخری لفظا، "فقی" نک آخری تقدیرا دگیشمسلر.

❖ اعراب: ما اختلف آخِرُهُ بِهٖ يَنْهَلُ عَلٰى الْمَعَانِ لِلتَّحْوِيْرِ عَلَيْهِ ❖ معرب اوزره رنه پش پشه گلن، معنار {فاعليت، صحيفه: ٤

مفعوليت، اضافت} اوزره رنه دلالت اينمه سي ايچون كنديسيله معربك آخري ده گيشن حرکه ويا حرفلر.

❖ معرب اسمك اعرابتك نوعي لري رفع، نصب و جر اولوق اوزره ره اوچلر.

❖ رفع {فاعليت علامتي در. يعني بر شيبك حقيقه يوا حكما} مبتدا خبر و سائر مرفوعات قصد ايديلمشدر {فاعل

اولديني نك علامتي در. نصب؛ مفعوليت علامتي در. يعني بر شيبك حقيقه ويا حكما} مفعول لره ملحق اولان منصوبات قصد ايديلمشدر { مفعول اولديني نك علامتي در. جَوْر: اضافت علامتي در. يعني بر شيبك مضاف اله اولديني نك علامتي در.

مثلا؛ جَائِي زَيْدٌ، رَأَيْتُ زَيْدًا، مَرَرْتُ بِزَيْدٍ، بوراده معرب اولان "زيد" ك آخري كنديسيله دكيشن حرکه لر {ضمه، فتحه، كسره} اعرابلر. جَائِي اَبُوهُ، رَأَيْتُ اَبَاهُ، مَرَرْتُ بِاَبِيهِ؛ بوراده معرب اولان "اب" كلمه سنك آخري

كنديسيله دكيشن حرفلر {اولو، الف ويا} اعرابلر.

❖ عامل: مَا بِهٖ يَنْهَوُّمُ الْمَعْنٰى الْمُتَقْتَبِ لِلْاِعْرَابِ ❖ اعرابي اقتضا ايدين معنا انجق كنديسيله حاصل اولان شي در.

مثلا؛ جَائِي زَيْدٌ جمله سنده؛ اعرابي اقتضا ايدين فاعليت معناسي كنديسيله حاصل اولديني ايچون "جَاءَ" عامللر.

و، رَأَيْتُ زَيْدًا جمله سنده؛ اعرابي اقتضا ايدين مفعوليت معناسي كنديسيله حاصل اولديني ايچون "رَأَيْتُ" عامللر.

و، مَرَرْتُ بِزَيْدٍ جمله سنده؛ اعرابي اقتضا ايدين اضافت معناسي كنديسيله حاصل اولديني ايچون "بَا" عامللر.

مفرد منصوب لوك حالت رفعى ضمه ايله در؛ جَائِي زَيْدٌ، حالت نصبي فتحه ايله در، رَأَيْتُ زَيْدًا حالت جري كسره ايله در مَرَرْتُ بِزَيْدٍ كى. جمع مكسر منصوب لوك حالت رفعى ضمه ايله در؛ جَائِي رِجَالٌ، حالت نصبي فتحه ايله در، رَأَيْتُ رِجَالًا،

حالت جري كسره ايله در مَرَرْتُ بِرِجَالٍ كى. جمع مؤنث سالم لوك حالت رفعى ضمه ايله در؛ جَائِي مُسْلِمَاتٌ

حالت نصبي و جري كسره ايله در. رَأَيْتُ مُسْلِمَاتٍ و مَرَرْتُ بِمُسْلِمَاتٍ كى.

لوط؛ بوراده جمع مؤنث دن مقصد ساده جه مفردى مؤنث اولان جملر دگل، مرفوعات و منصوبات كى

مفردى مذكر اولوب الف و تا ايله جمله ن جملرده جمع مؤنثك تعريفنه داخل در.

❖ غير منصوب لوك حالت رفعى ضمه ايله در؛ جَائِي اَحْمَدٌ حالت نصبي و جري فتحه ايله در. رَأَيْتُ اَحْمَدًا و مَرَرْتُ بِاَحْمَدٍ كى

❖ متكلم يا سنك غيرهه مضاف اولان اسماء سنه {ابوك، اخوك، حموك، هنوك، فوك ذومال} نك حالت رفعى و او ايله در؛

جَائِي اَبُوهُ حالت نصبي الف ايله در؛ رَأَيْتُ اَبَاهُ حالت جري "بَا" ايله در. مَرَرْتُ بِاَبِيهِ كى.

❖ اسماء سنه معمله نك معنارلى و نه كلمه اولدقلرى؛ اَخٌ: قاردينش. اَبٌ: بابا. حَمٌ: قادينك قوجاسى طرفندن اولان آقرباسى

هَنْ: سوله نىسى چركين و عيب اولان {عورت محلى، كوتى صفت و ايشلر كى} شيلرده قوللا تيلر. بو دوردى لام الفعل

حذف ايديلمش ناقص اسملر در. قُوَّةٌ: اغيز معناسنه اولوب عين الفعل علتلى اولان اجوف اسملر.

ذُو: صاحب معناسنه اولوب عين الفعل ايله لام الفعل علتلى اولان لغيره مقرون بر اسملر.

❖ بو اسملر اسم تصغير صيغه سي اوزره اولدقلرى زمان؛ اعرابلى حرکه ايله در. مثلا؛ جَائِي اُنْتِكُ، رَأَيْتُ اُنْتِكُ و مَرَرْتُ

بِاُنْتِكُ كى. تنبيه و جمع اولدقلرى زمان؛ اعرابلى ديگر تنبيه و جمعى لوك اعرابلى كى در. ❖ متكلم يا سنه مضاف

اولدقلرى زمان؛ اعرابلى متكلم يا سنه مضاف اولان ديكر اسملر كى اعراب تقييرينك ايكنجى قسمندن اولورلر.

❖ مفرد مكبره اولدقلرى حالده مضاف اولماز لرسه اعرابلى حرکه ايله در. مثلا؛ جَائِي اَخٌ، رَأَيْتُ اَخًا و مَرَرْتُ بِاَخٍ كى.

❖ تنبيه، اثنان و ضميره مضاف اولان كِلًا كلمه لرونك حالت رفعى الف ايله در. مثلا؛ جَائِي الْاِثْنَانِ كِلَا مَمًا

حالت نصبي و جري يا ايله در. مثلا؛ اِثْنَانِ كِلَيْهِمَا و عَمِلْنَا بِالْاِثْنَيْنِ كِلَيْهِمَا كى.

"كِلا و كِلَيْنا" كلمه لرينك: لفظى مفرد، معنارلى تنبيه در.

❖ اسم ظاہرہ مضاف اولدقلری زمان؛ لفظ طرفہ اعتبار اولونور و اعرابلری تقدیرا حرکہ ایله اولور.

مثلاً؛ جَائِنِي كَيْلَا الرَّجُلَيْنِ، رَأَيْتُ كَيْلَا الرَّجُلَيْنِ وَمَرَرْتُ بِكَيْلَا الرَّجُلَيْنِ كَيْ. ضمیرہ مضاف اولدقلری زمان؛ معنا طرفہ

اعتبار اولونور. و اعرابلری حرفلر ایله اولور. مثلاً؛ جَائِنِي كَيْلَاهُمَا، رَأَيْتُ كَيْلَيْهِمَا وَمَرَرْتُ بِكَيْلَيْهِمَا كَيْ.

❖ جمع مذکر سالم، اولو، عشرون و قاردهشلری نك حالت رفعی واو ایله در. مثلاً؛ جَائِنِي مُسْلِمُونَ

حالت نصبی و جری یا "ایله در. مثلاً؛ رَأَيْتُ مُسْلِمِينَ وَمَرَرْتُ بِمُسْلِمِينَ كَيْ.

نوط؛ بوراده جمع مذکر دن مقصد؛ ساده حه مفردی مذکر اولان جمعلر دگل، آرَضُونَ وَسَيُونُ كَيْ

مفردی مؤنث اولوب واو و نون ایله جمعلہ ن جمعلر ده جمع مذکرک تعریفه داخل در

نوط؛ اُولُو لفظی معناسندن ده آگلاشیلدیغی اوزه ره سماعا صاحب معناسنه اولان "ذُو" لفظی نك جمعی در.

لفظ باقیمندن مفردی یوقدر. "ذُو" لفظی نك قیاسا جمعی؛ ذَوُونَ در. اُولُو؛ کلمه سنده همزه دن سوگره "واو"ک

یازیلماسی نصب و جر حالنده، حرف جر اولان "إِلَى" به قاریشماماسی ایچوندر.

❖ اعراب تقدیری؛ یا! کندیسندن اعرابک عدلرلندیگی {لفظنده اعرابک ظهوری ممکن اولیان} معرب اسمده در.

مثلاً؛ مطلق اولارق {اوج حالده ده} عَصَا وَغُلَامِي كَيْ یعنی استر العَصَى كَيْ الف مقصوره کندیسندن موجود،

استر سه عَصَا كَيْ محذوف اولسون آخرنده الف مقصوره اولان معرب اسملر در که الف مقصوره اعرابی قبول ایتمه دیگی

ایچون بو اسم لرك اعرابی اوج حالده ده تقدیرلر. جَاءَنِي عَصَا، رَأَيْتُ عَصَا، مَرَرْتُ بِعَصَا كَيْ.

"و" غُلَامِي كَيْ متکلم یا سنه مضاف اولان اسم لرك اعرابی؛ متکلم یاسی ما قبلنك مکسور اولماسی اقتضا ایتمدیگی و عاملدن

گلن اعرابک ظهوری ممکن اولمادیغی ایچون اوج حالنده ده تقدیرلر. مثلاً؛ جَاءَنِي غُلَامِي، رَأَيْتُ غُلَامِي، مَرَرْتُ بِغُلَامِي كَيْ.

ویا اعرابک ظهوری لسانه آغیر گلدیگی معرب اسمده در. مثلاً؛ رفع و جر حالنده "قَاضِي" و یالگر رفع حالنده "مُسْلِمِي" "

کئی. یعنی استر القَاضِي كَيْ موجود، استر سه قَاضِي كَيْ محذوف اولسون، آخرنده ماقبلی مکسور "یا" بولونان معرب اسملر ده "

یا" اوزه رنه ضمه و کسره آغیر گلدیگی ایچون رفع و جر حالنده اعراب تقدیری اولور. جَاءَنِي قَاضِي، مَرَرْتُ بِقَاضِي كَيْ.

فقط یا اوزرینه فتحه آغیر اولمادیغی ایچون نصب حالنده اعراب لفظی اولور. مثلاً؛ رَأَيْتُ قَاضِيًا كَيْ.

مُسْلِمِي؛ اصلنده مُسْلِمُونَ ایدی. اضافت دن دولای نون دوشدی. مُسْلِمُوِي اولدی. بر کلمه ده برینجسی ساکن،

ایکنجسی حرکه لی واو و یا اجتماع ایدی. واوی یایه قلب ایتدک، یایی یا ده ادغام ایتدک. ادغامدن بدل برده شده

ویردک "یا" نك بناسی صحیح اولسون دیه ماقبلی کسره له دک. مُسْلِمِي اولدی. بوراده اعراب حرفی اولان واو لفظده

ظاهر اولمادیغی ایچون رفع حالنده اعراب تقدیری در. مثلاً؛ جَاءَنِي مُسْلِمِي كَيْ. فقط اعراب حرفی اولان "یا" لفظده

ظاهر اولدیغی ایچون نصب و جر حالنده اعراب لفظلر. مثلاً؛ رَأَيْتُ مُسْلِمِي، مَرَرْتُ بِمُسْلِمِي كَيْ.

❖ اعراب لفظی، اعراب تقدیری { و اعراب محلی } نك ماعداسنده در

❖ غیر منصرف: مَا لِيهِ عِلَّتَانِ مِنْ تِسْعِ أَوْ وَاحِدَةً مِنْهَا تَقَوْمٌ مَقَامَهُمَا ❖ کندیسندن دوقوز علتندن ایکی علت

ویا ایکی علت مقامنه قائم بر علت بولونان اسملر.

غیر منصرفک علتلری؛ عدل، وصف، تأنیث، معرفه، عجمه، جمع، ترکیب، الف نون زائده و وزن فعللر.

نوط: جمع و ترکیبی عطف ایلرکن "واو" یرینه "ثم" بی قوللاخماسی صرف وزنی محافظه ایچوندر.

❖ عباره ده که وَالتُّونُ؛ يَمَعُ التُّونُ معناسنه اولقله معنا فاعللر. زَائِدَةٌ کلمه سی التُّونُ دن حالدر.

مِنْ قَبْلِهَا ظرف لغو اولوب زَائِدَةٌ کلمه سنه متعلقدر. أَلْفٌ ده زَائِدَةٌ نك فاعلی در.

❖ غیر منصرف حکمی: کندہندو کسرہ و تنوینک اولماسیدر۔ یعنی: غیر منصرف، فعلہ مشابہ اولدینی ایچون جر وتوین قبول ایتمز۔ شویله کی؛ ہر کلمہ نک غیر منصرف اولماسی ایچون کندہندو ایکی علت اولماسی لازمدر۔ ہر علت، ہر اصلک فرعی در۔ مثلاً: عدیل؛ معدول عنہک فرعی اولدینی کی۔ فعلہ دہ ایکی فرعیّت وارد؛ ہر فاعلہ محتاج اولماسی، دیگری مصدر دن مشتق اولماسیدر۔ نتیجہ اولارق؛ غیر منصرف اولان کلمہ کنہیسی ایچون ایکی فرعیّت حاصل اولماقلہ فعلہ ہگزہ دیگی ایچون فعل کی جر وتوین قبول ایتمز۔ ❖ غیر منصرفک، ضرورت شعر ویاخود تناسبہ رعایت ایچون منصرف اولماسی جائز اولور یعنی جر وتوین داخل ایلہ رک اونی منصرف حکمنده قیلحق جائزدر۔ تناسبہ رعایت ایچون منصرف حکمنده قیلدہنہ مثال؛ سلابیلّا و اغلالّا کی؛ بوآیت جلیلہ دہ سلابیلّا جمع اولقلہ غیر منصرفدر۔ فقط منصرف اولان اغلالّا کلمہ سنہ او یغون و مناسب اولماسی ایچون منصرف حکمنده قیلنمشدر۔ ❖ ضرورت شعردہ ہا شعرك وزنی بوزان انکسار {قرقلق} ویا آقیجیلنندن چیقارن انز حراف {حرکہ دگیشکلیگی} ویا قافیہ پہ رعایت ایچون اولور۔ ❖ انکسارہ مثال؛ خاشیہ دہ کہ احمد علیہ السلامک تورہ سنہ قوقلابان کیمسہ پہ نہ اولویورده! اوزون زمان گوزہ ل قوقی قوقلامیور۔ ہم اوزہ ریمہ اولہ مصیئر دوکولدی کہ، شاید او مصیئر گونوزلر اوزہ ریمہ دوکولسہ، گونوزلر گیچہ لره دوزدی۔ معناسنہ اولان بیتندہ غیر منصرف اولان {مصائب} کلمہ سنہ لاطمہ والدہ مز؛ منصرف حکمنده قیلنمشدر۔ چونکہ مصائب کلمہ سنہ تنوین کلمہ سنہ برنجی مصراع ایکنجی مصراع دن ہر حرف اکسیک اولقلہ وزن بوزولوردی؛ ❖ انز حرافہ مثال؛ خاشیہ دہ کہ نعمت صاحبزینہ نعمتلی رعایت اولسون۔ مسکین عاشق ایچون بارداغک دیندہ قالان واردر۔ سن "نعمان" ک ذکرینی بزہ تکرار ایت چونکہ اونک ذکر تکرار ایتدکجہ قوقوسی بایلان مسکدر۔ معناسنہ اولان؛ بیتندہ امام شافعی حضرتلری غیر منصرف اولان {نعمان} کلمہ سنہ، شعرك آقیجیلیتی بوزولماسین دیہ منصرف حکمنده قیلنمشدر۔

❖ قافیہ پہ رعایتہ مثال خاشیہ دہ کہ سلام عالمک الہی نک حبیبی وغلوقاتک افندیسی و بحولسی اولان محمد علیہ السلام اوزہ ریمہ در۔ احمد اسمی ایلہ مسمی اولان ذات، مودہ لہ بیجی، قورقودبیجی، ہاشم قبیلہ سنہ منسوب، دگرلی، شقتلی و مرحلتلیر۔ معناسنہ اولان؛ بیتندہ شاعر قافیہ پہ رعایت ایچون غیر منصرف اولان {أحمد} کلمہ سنہ آحمد دیہ تنوین ایلہ منصرف حکمنده قیلنمشدر۔ ❖ ایکی علت مقامہ قائم اولالیر؛ صیغہ منتهی الجموع اولان جمع لر و تانیث الفلری در ❖ جمعی نک ایکی علت مقامہ قائم اولماسی؛ کلب کلبان اکلب واونک جمعی اکالب کی حقیقہ، ویا المسجد مسجداں مساجد کی حکما جمعی لک تکرار ایتدیگی ایچوندر ❖ تانیث الفلری نک ایکی علت مقامہ قائم اولماسی؛ بو الف لر وضعا کلمہ پہ لازم اولوب کلمہ دن ہیج بر زمان آیریلما دقلرنندن ایکنجی بر تانیث حکمنده قیلنیلیر۔ و بولہ جہ تانیث تکرار ایتمش اولقلہ ایکی علت مقامہ قائم اولدی۔ ❖ عدل: غرّو جہ عن صیغہ الاصلیة تحقیقا او تقدیراً۔ اسمک تحقیقا ویا تقدیراً اصل صیغہ سندن چیقمش اولماسیدر۔ ❖ نوب؛ کلمہ نک غیر منصرف اولماسندن باشقہ اصلنہ دلالت ایدن بر دلیل وارسہ؛ عدل تحقیقی یوقسہ نقلیہری در۔ ❖ ثلاث؛ اوچر اوچر معناسنہ اولان بو کلمہ نک غیر منصرف اولماسندن باشقہ اصلنہ دلالت ایدن دلیل؛ لفظندہ تکرار اولمادیہی حالده معناسندہ تکرارک اولماسیدر بو کلمہ "ثَلَاثَةٌ ثَلَاثَةٌ" دن چیقاریلمش اولقلہ عدل تحقیقی ووصفیت ایلہ غیر منصرفدر، مَقْلُثٌ دہ بولہ در۔ آخر؛ غیر معناسندہ قوللاتیلان بو کلمہ نک غیر منصرف اولماسندن باشقہ اصلنہ دلالت ایدن دلیل؛ اسم تفضیل اولدینی حالده اوچ شیدن بری ایلہ قوللاتیلما مسیدر۔ اصل صیغہ سی اولان آخر من ویا الآخر دن چیقاریلمش اولقلہ عدل تحقیقی ووصفیت ایلہ غیر منصرفدر۔ ❖ جمع؛ اگر بو کلمہ صفت اولورسہ اصل صیغہ؛ جمع اسم اولورسہ؛ جماعی ویا جمعاوات در۔ عدل تحقیقی ووصفیت ایلہ غیر منصرفدر۔

عدل تقدیری: کلمہ نك اصل صیغہ سی اولماب، فرضی = مقتر بر اصلدن چیقاریلان دیمکدر، عُمَر، زَفَر و عَمیم اوغولرنه گوره؛ قَطَامَ باہی کی ہو کلمہ لر؛ عربلرک کلاننده غیر منصرف اولار ق بولوندی، فقط ہو کلمہ لردن "عُمَر و زَفَر" ک غیر منصرف اولماری ایچون علمیت دن باشقه بر سبب بولوغادی، بر علت ایله کلمہ غیر منصرف اولماجی ایچون ایکنجی علت اولارق عدل تقدیر ایله یلدی، بویله جه؛ عُمَر؛ فرضی صیغہ سی اولان "عَامِر" دن زُفَرده "زَاوِر" دن چیقاریلدیقلری تقدیر ایله یلمکله ہو کلمہ لر؛ عدل تقدیری و علمیت ایله غیر منصرف لر .

❖ قَطَام باہندن مراد: آخرنده "را" اولمادیھی حالته مؤنثه علم اولارق فَعَالٍ و زَنْدِه اولان کلمہ لردر. آخرنده "را" اولان {ومبئی اولان} کلمہ لر اوزرینه حملاً قَطَامَ؛ فرضی صیغہ سی اولان "لَا طِئْمَةَ" دن چیقاریلدیھی تقدیر ایله یلدی، فقط "قَطَام باہی" عدل تقدیر ایله یلمه سه ده تأنیث و علمیت ایله غیر منصرف اولور.

س؛ وصف له در؟ ج؛ بعض صفتلری ایله برابر اعتبار اولونان مبهم بر ذاته، دلالت ایدن اسمدر.

❖ وصفک غیر منصرفک علطلردن اولماسنک شرطی: اصلنده وصف اولماسیدر یعنی اهلك وضعنده وصف اولماسیدر، اسمیتک وصفیت اوزرینه غالب کلمہ سی وصفیت اصلیه به ضرر ویرمز، ایشده ہو اجدلن یعنی وصفیتک اصلندن اولماسی و اسمیتک وصفیت اوزرینه غالب کلمہ سی وصفیت اصلیه به ضرر ویرمه دیگی ایچون؛ مَرَوْتُ بِنَسْوَةٍ اَرَبِیِّ مثالنده کی اَرَبِیِّ؛ منصرف در چونکه اَرَبِیِّ لفظی، اهلك وضعنده اوج ایله بش آراسنده معین برعه ده اسم اولارق ویرلمش ایکن بوره ده دورت کیشیلک برقادین جماعته وصف اولارق قوللایلمشدر. فقط ہو وصفیتک؛ اصلندن اولمادیھی ایچون منصرفدر.

❖ اصل وضعنده وصف اولان اسملر؛ غیر منصرفدر. مثلاً؛ قید {کلیجه} ایچون اولان ادهم ❖ ییلان ایچون اولان ارقم و اسود؛ غیر منصرفدر. چونکه؛ ادهم اصلنده سیاه نسته به وضع اولوغمشدر. سوگردن سیاه کلیجه ده قوللایلماسنک غالب اولماسی، اصل وصفنه ضرر ویرمه دیگی ایچون؛ بر وصفیت اصلیه به ضرر ویرمه دیگی ایچون؛ بر وصفیت اصلیه به ضرر ویرمه دیگی ایچون؛ ارقم؛ اصل وضعنده سیاه و بیاضی قاریشق هر برنسته به وضع اولوغمشدر. سوگردن سیاه و بیاضی اولان ییلانده قوللایلماسنک غالب اولماسی، اصل وصفنه ضرر ویرمه دیگی ایچون؛ بر وصفیت اصلیه به ضرر ویرمه دیگی ایچون.

❖ اصل وضعنده وصف اولدقلری لظمی اولمان اسملرک غیر منصرف اولماری ضعیفلر. مثلاً؛ ییلان ایچون اولان؛ اَفْئِی: کلمه سنک خَبَثٌ معناسه اولان فَعْوَدُنْ ❖ دوغان قوشی ایچون اولان "أَجْدَلٌ": کلمه سنک قَوْتُ معناسه اولان جَدَلْدُنْ ❖ اوزه رنده تَقِشَلر بولونان قوش ایچون اولان اَحْمَلٌ: کلمه سنک زَبْتٌ معناسه اولان عَمَالٌ دن مشتق اولدقلری قطعی اولمادیھی ایچون غیر منصرف اولماسی ضعیفلر.

❖ تأنیث: ہو راده کی تأنیث فَاطِمَةَ کلمه سنده اولدیھی کی "تا" حرف ایله اولان تأنیث اولوب، الف ایله اولان تأنیث دگلدر ❖ تاء تأنیثک غیر منصرف علقی اولماسنک شرطی: علمیتدر. مثلاً؛ فَاطِمَةَ کی، ہو کلمه بر تاء تأنیث برده علمیتله غیر منصرف در. ❖ تأنیث معنوی نك تأنیثنک و جوبی نك شرطی: علمیت ایله برابر یا ا اوج حرف اوزرینه زائد و یا ا اورته سی حرکه لی و یا اعجمه اولاجق. مثلاً؛ شرطی اولمادیھی ایچون هِنْدٌ کلمه سنک منصرف اولماسیده، کندهسنده بر علمیت برده تأنیث معنوی اولدیھی ایچون غیر منصرف اولماسی ده جائزدر.

زَبْتٌ: کلمه سی اوج حرف اوزرینه زائد اولقله ❖ جهنم طبقه لردن بر طبقه نك اسمی اولان مَقَرٌ کلمه سی اورته سی حرکه لی اولقله ❖ بلده اسملری اولان مَاءٌ و جُوزٌ: کلمه لری عجمه اولقله، بر علمیت برده تأنیث معنوی ایله غیر منصرف درلر.

❖ اگر تانیث معنوی اولان کلمه ایله مذکر اسملندیلمسه، کلمه نك غير منصرف اولماسنده تانیث معنوی نك تأثیر نك شرطی: حرفلرنك اوج حرف اوزرینه زائد اولماسیلر. چونکه بو دورومده دوردنجی حرف، تاء تانیثک یرینه گچمش اولور. مثلاً؛ آباق معنانه اولوب یورومه آتی معناسی اعتباری ایله مونث سماعی اولان قَلَمْ کلمه س ایله بر مذکر اسملندیلمدیگی زمان، اوج حرف اوزرینه زائد اولمادیقی ایچون منصرف اولور. و قویروغنده زهر اولان بر قَاةْ معناسی اعتباری ایله مونث سماعی اولان "عَقْرَبُ" کلمه سیله بر مذکر اسملندیلمدیگی زمان، اوج حرف اوزرینه زائد اولدیقی ایچون غیر منصرف اولور. زیرا هر نه قادر مذکره علم اولقله، تانیث معنوی گیتسه ده دوردنجی حرف اولان "ها" حرف، کیدن تانیثک یرینه گچر و بویله جه علمیت برده تانیث معنوی ایله غیر منصرف اولور.

❖ مَعْرِفَه؛ کلمه نك غير منصرف اولماسنده معرفه نك تأثیر ایتمه سنك شرطی علمیت در. معرفه نك دیگر قسملری {ضمیر، اسم اشارت، اسم موصول، لام تعریف و اضافت} کلمه بی غیر منصرف یاهازلر. چونکه ضمیر لور، اسم اشارت لور و اسم موصول لور ساده جه مبنی اسملرده بولونورلر. حالبوکه غیر منصرف، معرب اولان اسمك حکملریندنلر. لام تعریف و اضافت غیر منصرف اولان کلمه بی منصرف یاهاز. بویله جه معرفه نك آتی قسمندن ساده جه علمیت کلمه نك غير منصرف اولماسنك سببی در. عَجْمَه؛ لفظك عربلرک وضع ایتدیگی لفظلرک دیشنده بر لفظ اولماسیلر. فارسجه، ترکجه و روجه اولماسی کی.

❖ کلمه نك غير منصرف اولماسنده عَجْمَه نك تأثیر ایتمه سنك ایکی شرطی واردلر {۱} عَجْمَه لغتنده اِبْرَاهِيمُ کلمه سی کی حقیقه ویا قَالُونُ کی حکماً علم اولماسیلر. حکماً علم اولماسی؛ عربلرک عجم لغتنده علم اولمیان بر کلمه بی او کلمه ده هیچ بر دگیشکک یاهادن عرب لسان نه علم اولارک نقل ایتمه لریدر. مثلاً؛ قَالُونُ کلمه سی روم لغتنده علم اولمایب جَبَدُ {ای} معنانه اسم جنس ایکن عربجه به ایلك نقلنده قرأتی ای اولدیقی ایچون امام نافعک رولرلندن بر ذاته اسم ویریلمشدر. {۲} کلمه نك اورته سنك حرکه لی ویا اوج حرف اوزرینه زائد اولماسیلر. مثلاً؛ لَوْحُ کلمه سی: هر نه قادر عجمیتده علم اولسه ده اورته سی ساکن اولدیقی ایچون منصرفلر. دهاربکر شهرنده بر قلعه نك اسمی اولان "هَتْرُو" کلمه سی: اورته سی حرکه لی اولدیقی ایچون بر علمیت بر ده عجمه ایله غیر منصرفلر. اِبْرَاهِيمُ کلمه سی: لوج حرف اوزرینه زائد اولدیقی ایچون بر علمیت بر ده عجمه ایله غیر منصرفلر. ❖ لوط؛ جبرائیل، میکائیل، اسرافیل و عزرائیل کی ملک اسملری و نوح، هود، صالح، لوط، شعیب و محمد علیهم السلامک اسملری خارج دیگر پیغمبرلرک اسملری غیر منصرفلر

❖ جَمْعُ؛ ایکی علت مقاننه قائم در. ایکی علت مقاننه قائم اولماسنك شرطی؛ اوزه ره "ها" دبه دورولان "تا" سز صیغه منتهی الجموع اولماسیلر. ❖ س؛ صیغه مُتَنَهی الجموع نه در؟ ج؛ جمع تکثیر اولارک بر دما جمعی کلمه بن جمعلرک صوڪ صیغه سبیرکه علامتی اولی مفتوح، اوچنجی حرفی الف، الفلن صوگره حرکه لی ایکی حرف ویا اورتاسی ساکن اوج حرف اولماسیلر. مثلاً؛ مَسَاجِدُ وَمَصَابِيحُ کی.

بو جمعک "تا" سز کلمه سی شرط لیلندی. چونکه؛ اگر کلمه "تا" لی اولسه بعضی مفردلرک وزی اوزه ریته اولور. مثلاً؛ بویوک عالیم معنانه؛ فِرْزَانُ کلمه سنك جمعی اولان فِرَازِنَةٌ کی. بو کلمه کَرَاهِيَّةٌ وزی اوزه ره اولقله جمعلیگی ضعیفلا دیقی ایچون منصرفلر.

س: حَضَائِرُ کلمه سی دیشی صرتلان ایچون عِلْمُ جنس اولوب آزا وچوشا شامللر. بو کلمه ده جمعلک بولدر. صیغه مُتَنَهی الجموع ایسه غیر منصرفک عِلْتُ لرلندن دگل، جمع اولمادیقی ایچون منصرف اولماسی لازم ایکن نیچون غیر منصرف اولارک قوللا یلمشدر؟ ج: حَضَائِرُ کلمه سی اصلنده "عَظِيمُ الْبَطِينُ" {قاری بویوک} معنانه اولان "حَضْرُ" کلمه سنك جمع اولدیقی ایچون غیر منصرفلر. یعنی علم اولارک قوللا یلمدی حَالِدَه جمع دگلسه ده اصلنده جمع اولقله غیر منصرفلر.

صحیفہ: ۹ س: حَضَاجِرْ کلمہ سی علم اولارق قوللاتیلدیی حالده جمع دگلسه ده اصلنده جمع اولقله غیر منصرفدر دیمکله

قورتولنك. فقط طُون معناسته اولان سَرَاوِيلْ کلمه سیده اسم جنس اولوب آرا و چوغا شاملدر. بو کلمه شو آنده جمع اولمادییی

کی اصلنده ده جمع دگلدنر. اونك ایچون منصرف اولماسی لازم دگلمی؟ ج؛ بو کلمه نك منصرف ویا غیر منصرف

اولما سنده اختلاف اییدلدی. غیر منصرف اولارق قوللاتیلماسی دها چوقلدنر. غیر منصرف اولارق قوللاتیلدیی زمان جمع

قاعده سی بوزولماسی ایچون تاویل یولونه گیده رك، امام سیوییه؛ بو کلمه اعجمی براسمدر، عینی وزنده اولان عربجه

جمع لر اوزه رنه حمل اییدلمکله غیر منصرف در. امام مود؛ بو کلمه عربجه براسمدر. وتقديرا سِرْوَالَه کلمه سنك جمعی اولقله

غیر منصرف در دیدیلر. سَرَاوِيلْ کلمه سی حقیقتده جمع اولمادییی ایچون منصرف اولدییی زمان هیچ بر مشکل یوقلدنر.

❖ جَوَارِ کبی لری حالت رفعتده و جرّنده قاضی کییلر. یعنی: قَوَاعِلْ وزنده بولونان هر بر ناقص واری و ناقص یائی اولان

جمع لر صورت حسی ایله حالت رفعتده و جرّنده "یا" نك حلف اییدلیب توننك ماقبله ویرلمه سی مخصوصنده قاضی کییلر.

حالت نصبنده صبغه منتهی الجموع اولقله برابر جمع اولدییی ایچون غیر منصرف اولماسنده اختلاف یوقلدنر.

فقط {جَوَارِ} کلمه سنك حالت رفعتده و جرّنده غیر منصرف اولماسنده اختلاف واردنر. شویله که؛

امام زجاج و امام اخفش حضرتلری کبی بعضی عالمدر؛ بو تونین منصرف اسملره داخل اولان تونینلر و منصرفدر دیدیلر.

امام سیوییه و امام خلیل کبی بعضی عالمدر ده؛ بو تونین معنوف "یا" دن عوضا گلمشدر و غیر منصرفدر دیدیلر

❖ ترکیب: جَزْرَنْدَنْ بری حرف اولقسزك ایکی ویا دها چوق کلمه یی بر کلمه قیلمق در. کلمه نك غیر منصرف اولماسنده

ترکیبک تاثیر ایتمه سنك شرطی؛ دگیشیکلك اولماسی ایچون علم اولاجق، غُلَامْ زَبَدْ کبی اضافت اولمیاچق؛ چونکه اضافت

غیر منصرف بر کلمه یی منصرف یا پار. و ثَابِتْ شَرَا کبی استاد اولمیاچق؛ چونکه علمیتدن او گجه کننیدسنده اسناد بولونان عَمَلْمَر،

مبنيات قییلندندر. غیر منصرف ایسه معربدر. مثلاً: بَعْلَبَكْ کبی. بَعْلَبَكْ: شامده بر بلده نك اسمیلر. بر پوت اسمی

اولان بَعْلَبْ کلمه سی ایله او بلده نك صاحبی نك اسمی اولان بَلْکْ کلمه سنندن میدانه گلن بر اسم در.

بو کلمه بر ترکیب، بر ده علمیت ایله غیر منصرفدر.

❖ الف نون زائده؛ بو حرفلر کلمه لره زیاده اییدلن "الهوم تنصاه" حرفلریندن اولقلری ایچون الف نون زائده دبه اسم لنیرلر

❖ کلمه نك غیر منصرف اولماسنده الف نون زائده نك تاثیر ایتمه سنك شرطی؛

اگر اسمده اولورسه؛ کلمه نك عِمْرَانْ کبی عَمَلْمْ اولماسیدر. بو کلمه؛ بر الف نون زائده برده علمیت ایله غیر منصرفدر.

اگر صفتده اولورسه؛ بصره لیلره گوره؛ کلمه نك فَعْلَاكَة وزنده مؤنثی اولمیاچق. کوفه لیلره گوره؛ فَعْلَى وزنده مؤنثی اولاجق

بو سبیدن رَحْمَنْ کلمه سنده اختلاف اولوندی. سَكْرَانْ و کُنْهَانْ کلمه لرنده ایسه اختلاف اولومادی.

❖ رَحْمَنْ کلمه سی: بصره لی لره گوره رَحْمَانَة دبه مؤنثی اولمادییی ایچون غیر منصرفدر. کوفه لی لره گوره رَحْمَنی دبه

مؤنثی اولمادییی ایچون منصرفدر ❖ سَكْرَانْ کلمه سی "سَكْرَانَة" دبه مؤنثی اولمادییی ایچون هم بصره لی لره گوره "سَكْرَنی"

دبه مؤنثی اولدییی ایچون همه کوفه لی لره گوره غیر منصرفدر ❖ کُنْهَانْ کلمه سی نَدِيمْ {عقللی} معناسته اولورسه: مؤنثی "

کُنْهَانَة" دبه گلیب "کُنْغی" دبه گلمه دیگی ایچون بالاتفاق منصرفدر. فقط نَادِيمْ {پیشمان} معناسته اولورسه: مؤنثی "کُنْهَانَة"

دبه گلمه یب "کُنْغی" دبه گلمه گی ایچون بالاتفاق غیر منصرف در.

